

δυνάμεως ταύτης. Ὁρῶμεθα ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι, πᾶσα ἰδέα τείνει πρὸς τὴν ἑαυτῆς πραγμάτων, καὶ πράγματι τοῦτο συμβαίνει εἰ μὴ ἀντισταθμίζεται ὑπὸ ὑπερτέρας τινὸς δυνάμεως. Ὅθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνος καὶ τῆς ἐκλογῆς ἐφαρμόζεται τούτου ἕνεκα τόσον ἐπὶ ἰδεῶν ὅσον καὶ ἐπὶ ζῶντων ἀτόμων καὶ γενῶν. Ἐὰν ἡ ἀνατροφὴ μὴ ἐκδηλοῖ ὀλόκληρον τὴν δύναμιν, ἢν διατίθῃσι, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι σπανίως ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἀληθῆ αὐτῆς σκοπὸν καὶ διὰ τρόπου ἀρμοδίου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἀπώλεια ζωῶν δυνάμεων τῇ ἀμοιβαίᾳ ἐξουδετερώσει καὶ συγχύσει τῶν ἰδεῶν. Σπείρομεν ἰδέας ὡσεὶ τυχαίως ἐν τῷ νῶ, αὐταὶ δὲ βλαστάνουσιν ἀναλόγως τῶν τυχαίων περιστάσεων, τῶν ἐσωτερικῶν προδιαθέσεων καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ μέσου. Αὐτῆ, ὡς ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ὑλικῶν δυνάμεων, τυχαία ἐστὶν ἐκλογὴ. Οὐδόλως δ' ἐστὶν ἰκανὴ πρὸς παιδεύσιν, καθόσον παιδεύσιν καθ' ἑαυτὴν δέον νὰ ἦ ἀνατροφὴ, ἥτοι τρόπος περιεσκεμμένης καὶ μεθοδικῆς ἐκλογῆς ἰδεῶν, τεινουσῶν νὰ προσλάβωσι πραγματικότητα διὰ πράξεων. Ἡμεῖς λέγομεν ἀδιακόπως παιδεύσιν, ἐνῶ ἄλλοι λέγουσι καλλιέργειαν, καὶ ὀρθῶς. Τὸ μὲν πρῶτον ἄγει ἡμᾶς εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς ὑλικῆς σπουδαιότητος τοῦ ἀποκτωμένου, τὸ δὲ τελευταῖον εἰς τὸν βαθμὸν τῆς γονιμότητος, ἢν ἐκτίσασατο ὁ νοῦς. Ἡ ἀνατροφὴ δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀπλῆ προσκτικτικῆς γνώσεως, ἀλλὰ καλλιέργεια δυνάμεων ζωῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς χρήσεως τῶν ὑψίστων διανοητικῶν δυνάμεων.

Μετὰ τὴν ψυχολογικὴν ἐκλογὴν, ἐμφυτον τῷ ἀτόμῳ, ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ σταθμίσωμεν τὴν κοινωνικὴν, ἥτις λαμβάνει χώραν μεταξὺ διαφόρων ἀτόμων ἢ μεταξὺ φυλῶν ἢ λαῶν. Ὑπάρχουσι βεβαίως ἐν πάσῃ φυλῇ οὐσίωδεις ψυχολογικοὶ καὶ φυσιολογικοὶ ὄροι ὑπεροχῆς. Πρῶτιστον πάντων δέον ἢ φυλῇ νὰ ἦ ἰσχυρὰ ὑπὸ φυσιολογικῆν ἐποψίν, ἐνταῦθα δὲ μόνον εἰσὶν ἐφαρμοστέοι οἱ συνήθειες τῆς ἐκλογῆς νόμοι, διότι εἰρησκόμεθα ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ζωῆς. Νοῦς ὑγιὺς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἢ ἐν σώματι ὑγιεῖ. Πᾶσαι αἱ τῆς διανοίας λεπτότητες δὲν ἔχουσι παρὰ τινι φυλῇ τόσον ἀξίαν, ὅσον ἡ ὑγεία, τὸ σθένος καὶ ἡ γονιμότης. Ἐπίσης δαιμόνιοι νόες δὲν δύναται νὰ γεννηθῶσιν ἢ ἐκ φυλῆς ἰσχυρᾶς· αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις, οὐδόλως δύναται νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ πολὺ καὶ νὰ προοδεύσωσιν ἢ ἐν ἀλκίμῳ λαῶ, ἢ δὲ ἐκλογὴ ἥκιστα δύναται νὰ ἦναι ἀποτελεσματικὴ καὶ τὸ κάλλιστον ἐκ φύσεως νὰ παραγάγῃ — ὄρος ἀπαραίτητος πάσῃ προόδῳ — ἢ ἐν γονίμῳ πολυπληθεῖ καὶ ἐπομένως ἰσχυρᾷ φυλῇ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔπεται ὅτι, ὑπερβαρύνοντες τὸν νοῦν τῆς δαπάνης τοῦ σώματος, ταπεινούμεν τὸν βαθμὸν τῆς φυσιολογικῆς καὶ ἐντεῦθεν τῆς διανοητικῆς περιωπῆς τῆς φυλῆς, καθόσον, γενεαὶ ἐξασθεῖσασαὶ φυσιολογικῶς, τάχιον ἢ βράδιον θέλουσιν τῆ πρὸς τῆ ἐξασθενήσει τῆς ἐγκεφαλικῆς καὶ ἀσθενήσιν τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἰκανότη-
μοι τῆς κληρονομικῆς μεταδόσεως εἰσὶν κληροδοτεῖν πτωχὰ ὄργανα εἰς παιδία, ἡτοιμάζειν ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Παθκάλ ἡ-
μῶρανδιν τῆς φυλῆς ἐνεποχῆ κατὰ

τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεμακρυσμένῃ. Ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ τῇ διαδοχῇ τῶν λαῶν ὡς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρονται, εἴαν μὴ νέον καὶ ἴσως βαρβαρικὸν αἷμα συνανειμίχθῃ τῷ γενηράκῳ σώματι ἔθνος τινός, τὸ ἔθνος ἐκεῖνο κατέπεσεν κατέσθην ἄγονον καὶ ἠφανίσθη ἢ παρήκμα-
σεν, ἐνῶ ἕτεροι λαοὶ ἀνυψοῦντο.

Νομίζομεν, ὅτι καὶ ἡ παιδεύσιν εἰς διπλοῦν ἀποτέλεσμα ὀδηγεῖ· εἴτε εἰς δυναμικὰ ἀποτελέσματα — ὅπερ ἐστὶν αὐξήσιν τῆς ἐγκεφαλικῆς δυνάμεως — εἴτε εἰς καθαρῶς μηχανικά, οἷα ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ φιλολογικὴ πείρα. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς κληρονομικῆς ιδιότητος καὶ δύναται νὰ παραγάγῃ κληρονομικὴν μετάδοσιν τῆς ἐγκεφαλικῆς δυνάμεως· ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ, οὐδόλως ἢ ὀλεθρίως ἐνεργεῖ εἰς τὴν ἐξάντλησιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἐκεῖνο ὅπερ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν διὰ κληρονομικῆς μεταδόσεως μεταδίδάζεται εἶναι δύναμις νοητικὴ καὶ οὐχὶ κεκτημένη γνῶσις. Ἐντεῦθεν ὁ γνώμων, ὃν προτεινομεν πρὸς στάθμισιν μεθόδων τῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας· καὶ εἰ μὲν παρατηρεῖται ἀνάπτυξις τῆς νοητικῆς, ἠθικῆς καὶ αἰσθητικῆς δυνάμεως, τότε ἡ μέθοδος εἶναι καλὴ· εἰ δ' ἐστὶν ἀπλῆ ἐν τῇ μνήμῃ ἀποταμίευσιν, ἡ μέθοδος εἶναι ἀλυσίτελής, καθόσον ὁ ἐγκέφαλος οὐδόλως ἐστὶν ἀποθήκη πρὸς πλήρωσιν, ἀλλ' ὄργανον, χρῆζον ἐνισχύσεως.

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικῆ).

ΟΛΓΑ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΡΙΚΥΜΙΑ.*

VII.

Τετέλεσται λοιπὸν· ἔπρεπε νὰ καταπνίξῃ τὸν ἔρωτά του, ἔπρεπε νὰ τὴν λησμονήσῃ. Βεβαίως ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐν τῷ ἔρωτι τῆς· ἦσαν θεαὶ αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας διήλθε πλησίον τῆς καὶ ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ καιρὸς πολὺς, ἕως οὗ τὰς λησμονήσῃ. Θὰ τὸ κατώρθωνεν ἄρα γε; Ἦτο ζήτημα, τὸ ὅποιον ὁ χρόνος θὰ ἔλυεν. Εἶχεν ἀγαπήσῃ αὐτὴν ὡς ὀλίγοι ἀγαπῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν εἶχε καταδουλώσῃ ἡ νεότης αὐτῆς, ἡ εὐφροσύνη, ἡ χάρις, τὸ γοητεῖον μειδιάματός της, ἡ μαγνιτίζουσα λαλιὰ της, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματός της, προσόντα ἅτινα εἶχον καταστήσῃ αὐτὴν τὴν θελιτικωτέραν τῶν γυναικῶν. Τώρα ἦτο καταδεδικασμένος νὰ ἐξαπλώσῃ ἐπὶ πάντων τούτων, ἐπὶ ὄλου τοῦ παρελθόντος, πυκνὸν πέπλον λήθης. Ἄλλὰ πῶς ἦτο τοῦτο δυνατόν; Πῶς θὰ ὑπεβίβλετο εἰς τοιαύτην ὑπερἄνθρωπον ἀνάγκην καὶ θυσίαν;

Τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν ἐκλείσει μᾶτι, ἡ δ' ἐπελθοῦσα ἡμέρα ἦτο ἡ δυστυχιστέρα τοῦ βίου του. Ἐσυλλογίζετο ὁ δυστυχὴς, καὶ μετέβαινεν ἀπὸ σκέψεως εἰς σκέψιν, ζητῶν διέξοδόν τινα, ἀλλὰ τοιαύτη δὲν ὑπῆρχεν· ὀριστικῶς ἐκεῖνη εἶχεν εἶπη ἀδύνατον,

*) Ἰδε ἀριθμ. 40, σελ. 767 — 769.

είχεν ἀποφασίση νὰ ὀπισθοδρομήσῃ, ὡς ἔλεγεν, ἀπέναντι τοῦ παρουσιαζομένου κρηνοῦ.

Ἐπύρεσσε σφοδρῶς καὶ οἱ κρόταφοι αὐτοῦ ἔσφυζον, ὡς ἐν ἔμελλον νὰ διαρραγῶσιν. Ἐπὶ ἀπλῆ τινι προφάσει ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ἀμέσως μετὰ τὸ πρόγευμα καὶ δὲν ἐπέστρεψεν, εἰμὴ τὴν νύκτα. Διηυθύνθη πρὸς τοὺς ἐκτὸς τῆς πόλεως περιπάτους καὶ τοὺς λόφους, ζητῶν ἐκεῖ ἀναψυχὴν τινα. Ἦσθάνετο ἀφόρητον εἰς τὸ στήθος του πίεσιν καὶ ἐπεθύμει ἀνοικτὸν ὀρίζοντα, ὅπως δυνηθῆ ν' ἀναπνεύσῃ ἐλευθέρως.

Ἄφου περιεπλανήθη ἄνω κάτω ἐπὶ μίαν ὥραν περιπίου, ἀναρριχώμενος εἰς βράχους καὶ κατερχόμενος κρηνοῦς, ἔφθασεν εἰς τινα περαλίαν, ἐκεῖ αἰσθανθεὶς κόπωςίην τινα ἐκάλησεν ἐπὶ τῆς χιμμου, καὶ στηριξὰς τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τῶν δύο χειρῶν του, καὶ ταύτας ἐπὶ τῶν γονάτων, παρεδόθη πάλιν εἰς σκέψεις ἀνικαράς. Αἰφνης ἐξεροζήνη εἰς δάκρυα καὶ λυγμούς· ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ἐκλαίεν ὡς παιδίον. Πέριξ αὐτοῦ ἐπεκράτει βαθεῖα καὶ σιωπηλὴ ἐρημία· μακρόθεν μόνον ἐπὶ τῶν κρημῶν, τῶν κατερχομένων εἰς τὴν ἀκτὴν, διεκρίνετο ποίμνιον ἀρνίων βόσκον· ἔτι μακρότερον ἦσαν καλύβαι τινὲς γεωργῶν. Ἐνῶ ἔχυνε πικρὰ δάκρυα, ἔστρεψε τοὺς κείοντας ὄφθαλμούς του πρὸς τὰς καλύβας ἐκεῖνας· πότον ἦσαν εὐτυχέστεροι αὐτοῦ, ἐσκέπτετο, οἱ πτωχοὶ κάτοικοι αὐτῶν! Πόσον θὰ ἐπεθύμει νὰ μείνῃ εἰς τὸ ἥμερον αὐτὸ μέρος μακρὰν τοῦ θορύβου, ἀπομεμονωμένος, ἕως οὗ ἡ ψυχὴ του ἰατρευθῆ ἐντελῶς!

Ἐμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ ἰκανὴν ὥραν. Τὰ θαλερὰ δάκρυα τὸν ἀνεκούφισαν ὀλίγον. Ἦδη ἡ ἐσπέρα προύχῳρει καὶ οἱ ἀπόκρημνοὶ βράχοι ἐκαλύπτοντο ὑπὸ βελουκίων σκιῶν, μόνον δὲ αἱ κορυφαὶ τῶν ἀπέναντι ὀρέων ἦσαν, ἐρυθρόχρουσαι ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ δύοντος ἡλίου. Ψυχρὸς νυκτερινὸς ἀνεμὸς ἤρχισε νὰ πνέῃ. Ἐπανῆλθε, πάντοτε κεκυφὼς τὴν κεφαλὴν, εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἐνωρὶς κατεκλίθη, διότι ἠσθάνετο μεγάλην ἀτονίαν σώματος καὶ πνεύματος. Δὲν ἐβράδυνε ν' ἀποκοιμηθῆ. Ὁ ὕπνος εἶναι καλὸν ἰατρικὸν διὰ τὰ παθήματα τῆς νεότητος, καὶ γλυκὺς ἐπήλθε καὶ εἰς τὸν Λέανδρον, καίτοι οὗτος ἔπασχε τὴν καρδίαν.

Τὴν ἐπομένην πρωίαν ἠγέρθη ἡσυχώτερος· ὁ πυρετὸς εἶχεν ἐλαττωθῆ, ἡ ἡμικρανία εἶχεν ἐκλείψῃ, ἐν τούτοις χυμτρος καὶ ἀπελπιστικὴ μελαγχολία εἶχε καταλάβῃ αὐτόν, ἥτις ἐξεδηλοῦτο ἐν τῇ σιωπῇ του. Ἐρωτώμενος μὲν ἀπῆντα, διαρκῶς ὄνειροπολῶν τὴν ἀποῦσαν. Ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν του σχεδὸν ἐν ἡμερῇ. Παρίστα τὸ θέαμα θαλάσσης τὴν ἐπαύριον σφοδρῶς τρικυμίας.

Αἰφνιδίᾳ μεταβολὴ ἤρχισεν ἐν τῇ ψυχῇ του καὶ συνετελέσθη ἐντὸς ὀλίγου.

Ἐγίνε φίλος τῶν ἀπομεμονωμένων περιπάτων, χωρὶς οὐδ' αὐτὸς νὰ γνωρίζῃ πῶς. Ἐὰν συνήντα φιλικόν τι πρόσωπον ἐμειδία βαρυθύμως. Ἄλλ' ἐντελῶς ἡ τρικυμία ἐν τῇ καρδίᾳ του δὲν εἶχεν ἐξαλειφθῆ· ἀντήχει καὶ ἐθορύβει ἐν αὐτῷ, ὡς ἀντηχεῖ μακρὰν ἐπὶ τῶν ὀρέων ἡ βροντῆ, ἀπειλοῦσα νέαν θύελλαν.

Περιπατῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἀγροῖς, εἶχε παρατηρήσει ἐπὶ λόφου λίθον τινὰ, ὅστις ὁμοιάζε μὲ τάφον. Ἐκεῖ ἐκάλητο συχνάκις, καὶ τὸν λίθον ἐκείνον ὠνόμαζε σιωπηλῶς τὸν τάφον τοῦ ἔρωτός του. Πολλάκις ἐφαντάζετο ὅτι ὑποκάτω αὐτοῦ ἀνεπαύοντο ἐν ψυχρῷ ὕπνῳ ἡ Ἴρις καὶ αὐτὸς, ἐκάλητο ἐπ' αὐτοῦ, ἀποβλέπων εἰς τὰ μακρὰν φαινόμενα ὄρη, ὄνειροπολῶν καὶ ρεμβάζων. Ἄλλοτε ἔκαμνε κινήσεις, προδιδούσας ὄργην, ἐνίοτε δὲ ἀπήγγελλε φράσεις χαίρετισμοῦ. Πρὸς ποῖον ἀπηυθύνοντο αὐταί;

Ἄλλ' ἡ μελαγχολικὴ διάθεσις, εἰς ἣν παρεδίετο, δὲν ἦτο ἀκριβῶς τὸ φάρμακον οὗ εἶχεν ἀνάγκην, ὅπως ἐντελῶς θεραπευθῆ. Πολλάκις ἐν τῇ ἐρημίᾳ, εἰς ἣν ἐσύχναζεν, ἦτι ἤκουε φωνάς, αἰτινες περιέπαιζον αὐτόν ἢ τῷ ἔδιδον μωρὰς καὶ ματαίας ἐλπίδας, ἢ ὄκτειρον τὰς ἀπογοητεύσεις καὶ τὴν ἀπάτην τοῦ κόσμου ἢ πτῆσις καὶ τὸ κελῶμα τῶν πτηνῶν τῷ ἐφαίνοντο κρυγαὶ δαιμόνων. Τὸ πνεῦμά του τότε ἐξηγροῦτο καὶ ἐπίστευεν εἰς παντοειδεῖς δεισιδαιμονίας περὶ πονηρῶν πνευμάτων.

Συνέσφιγγε τὸν γρόνθον του ἀπειλητικῶς, ἐνῶ φωνὴ δαίμονος ἐνόμιζεν ὅτι τῷ ἔλεγεν· «ἄθλιε, προδομένη παρὰ γυναικός, ἥτις εὐκόλως λησμονεῖ, διατί ὑψώνεις τὴν ἀπειλητικὴν αὐτὴν χεῖρα; διατί ἡ βαθεῖα αὐτῆ ρυτίς ἐπὶ τοῦ μετώπου σου καὶ τὸ βλέμμα τοῦτο, ἐν τῷ ὀπίῳ κίει πυρετὸς μανιώδης; Διατί ἡ ἀπελπισία αὐτῆ; Διατί ὠχρῆς ἐνθυμούμενος τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο σῶμα; Ω! μὴ κινεῖς τὸν οἶκτον, ἀξιοθρήνητε μάρτυς τοῦ ἔρωτός!».

Καὶ ἀνελύετο τότε εἰς δάκρυα καὶ ὑψῶν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐζήτηε ὡς μεγίστην χάριν τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἀθλίαν καρδίαν του τῆς ἀπολεισθείσης εἰρήνης.

Ὁ χειμῶν εἶχε παρέλθῃ καὶ ἡ ἀνοιξὶς ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ μεγαλείῳ τις, ἐν ὅλῃ τῇ σφριγῶσῃ νεότητι τῆς, εἶχεν ἀνατεῖλῃ, φέρουσα τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν χαρὰν εἰς τὰς ρομαντικὰς καὶ πασχούσας καρδίας. Τοιοῦτον ἀποτέλεσμα εἶχεν ἐπιφέρει καὶ εἰς τὴν πολυκύμαντον τοῦ Λεάνδρου καρδίαν. Πρὸς τί ἄλλως τε νὰ πάσχῃ;

Μήπως ἐκείνη ἦτο ἰκανὴ νὰ ἐνοήσῃ τὸ πάθος του; ἢ, καὶ οὔσα ἰκανὴ, μήπως ἦτο εἰς θέσιν νὰ τὸ ἐκτιμήσῃ; Πολλάκις ὁμιλῶν καθ' ἑαυτὸν ἔλεγε πρὸς τὴν καρδίαν του. Διατί λοιπὸν νὰ ἦσαι τόσο δειλὴ καὶ ἀνανδρὸς; Γνωρίζεις καλῶς, ὅτι ἐκείνη σὲ κατεδίκασεν ἀμετακλήτως. Δὲν θέλω λοιπὸν νὰ ὑποφέρῃς πλέον· δὲν θέλω νὰ αἰσθάνωμαι πλέον χάριν ἐκείνης τὸν πόνον τῶν δηγμάτων σου». Ἄλλοτε ἐφαντάζετο αὐτὴν ἐνώπιόν του· καὶ τότε πρὸς αὐτὴν ἀποτεινόμενος ἔλεγε. «Φύγε· φύγε, καὶ μετὰ τῆς παγερᾶς καρδίας σου συναπόφερε τὴν ἰκανοποιηθεῖσαν ἀλαζονείαν σου. Τὴν ἰδικὴν μου καρδίαν αἰσθάνωμαι ζωηράν, καὶ πολλαὶ ἄλλαι λύπαι θὰ ἠδύναντο ἀκόμη νὰ εὐρωσι θέσιν ἐν αὐτῇ παρὰ τῇ ὀδύνῃ, ἣν μοι ἐπροξένησας». Σπανίως πλέον τὴν ἔβλεπε, καὶ ὁσάκις τοῦτο συνέβαινε δὲν διήρκει εἰ μὴ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας ἢ καὶ

δευτερολεπτα. Ἀληθῶς μάλιστα καὶ ἀπέφουγεν, ὅσκις ἠδύνατο, νὰ τὴν βλέπῃ. Ἡ ἀνδρική του φιλοτιμία εἶχε καιρῶς προσβληθῆ, καὶ δὲν ἤθελε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ταπεινωθῆ, νὰ ἐπικιτήσῃ ἔρωτα· πρὸς τοῦτο ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν του πολὺ ἀνώτερον. Οὐδ' ἐνεθάρρουν αὐτὸν ὅσα περὶ αὐτῆς ἤκουε, καὶ ὅσων ἰδίους ὄμμασιν ἀντελαμβάνετο. Πρὸς τί αὐτὸς νὰ μελαγχολῆ καὶ ἐκείνη νὰ εὐθυμῆ; πρὸς τί αὐτὸς νὰ πάσχῃ καὶ ἐκείνη διαρκῶς νὰ γελᾷ, παντοῦ καὶ πρὸς πάντας;

Ἄλλως τε δὲν ἤρκει τοῦτο. Ἐψιθυρίζετο ὅτι ἐρωτοτροπίας ἐδείκνυε πρὸς αὐτὴν ποτὲ μὲν οὗτος, ἄλλοτε δὲ ἐκείνος, νέοι, οἵτινες κατὰ τὰλλα μὲν ἦσαν καλοὶ, ἀλλ' ἀνεπίδεκτοι εὐγενῶν καὶ ὑψηλοτέρων αἰσθημάτων, ἀποβλέψαντες πάντοτε εἰς τὴν ὕλικὴν ἡδονὴν καὶ τὴν χυδαίαν σωματικὴν ἀπόλαυσιν, καὶ προσποιούμενοι τὸν αἰσθηματικὴν μέγχις οὐ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ των· εἰς δὲ τὰς ἐρωτοτροπίας αὐτῶν ἐφαίνετο ὅτι καὶ ἡ Ἴρις ἐνησμένιζε καὶ τὸν βέλτατον ἔρωτά των δὲν ἀπέροπτεν ὅλως. Ἐπραττεν ἄρ' ἄγε τοῦτο ἐκ διαφθορᾶς καὶ ἐξ ἀναποδράστου ἀνάγκης, ἥτις εἶχε καταιντήσῃ ἐν αὐτῇ δευτέρᾳ φύσει; ἢ τὸ ἔκαμνεν ἐκ πεσματος πρὸς τὸν σύζυγον, ὅστις ἤθελε νὰ καταπιέζῃ αὐτὴν πάντοτε διὰ στιβαρότης καὶ βραδείας χειρὸς; Ἄγνωστον· ὡς ἐπίσης ἀγνωστον καὶ ἀβέβαιον ἦτο ἐὰν καὶ κατὰ πόσον τὰ λεγόμενα εἶχοντο ἀληθείας· τὸ βέβαιον ἦτο ὅτι ἡ στενὴ φιλία τῶν ἀνωτέρω πρὸς τὴν οἰκογενεῖαν αὐτῆς καὶ μάλιστα πρὸς τὸν σύζυγόν της Στέφανον, χρονολογουμένη ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἀποτύφλωσις τούτου καὶ ἡ εἰς τοὺς φίλους του πεποιθήσις διηκυκλουν τὴν πραγματοποίησιν τῶν βλέψεων εἰς σκοπῶν αὐτῶν.

Ἄλλὰ συνέβαινε καὶ ἕτερον τι ἀνεζήγητον, εἰ μὴ ἔπρεπε νὰ ἐξηγηθῆ ἢ ἐκ μεγίστης ἀνοησίας τῆς γυναικὸς αὐτῆς, ἢ ἐκ μεγίστης ἐλαφρότητος ἅμα καὶ πονηρίας. Οὐχὶ ἀπαξ δὴλ. ἔλεγεν εἰς τὸν σύζυγόν της ὅτι ὁ δεινὰ ἢ ὁ τῆδε τῆ κἀμει ἐρωτοτροπίας. Ἄλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη τοιούτων δηλώσεων; Ἐὰν ἦτο πράγματι σώφρων γυνὴ, ἠδύνατο νὰ θέσῃ πάντας εἰς τὴν θέσιν των καὶ νὰ καταδείξῃ αὐτοῖς σπουδαίως ὅτι ἀποτροπιάζεται τὰ τοιαῦτα, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ συζύγου. Ἡ τὸ ἔκαμνεν ὅπως δείξῃ πίστιν εἰς τὸν σύζυγον καὶ οὕτω μᾶλλον τὸν ἀποτυφλώσῃ; Ἄλλὰ τοῦτο θὰ ἦτο κακοθέστατον. Ταῦτα ἐν τούτοις ἀκουόμενα ἐτραυματίζον ἔτι μᾶλλον τὴν καρδίαν τοῦ Λεάνδρου· ἀλλὰ τὸ κακὸν ὅπερ τῷ ἐπροξένει, ἐκείνη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ.

Ὁ Λεάνδρος δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν ποτὲ νὰ ἔλθῃ τὸ θέρους, ὅπως μεταβῆ εἰς τὴν ἐξοχὴν· ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην ἀνακουρίσεως καὶ ἡρεμίας σωματικῆς καὶ πνευματικῆς· καὶ διὰ τοῦτο ἐφέτος ἐσπευσεν ἐνωρίτερον ἢ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη. Ὁ ἐξοχικὸς ἀὴρ ἔκκιμε τὸ ἔργόν του. Ἡ ἀνάπαυσις, ἣν ἐπεζήτει, ἐπῆλθεν, ἐπῆνεγκε τὴν προτέραν ἡρεμίαν καὶ ἐσορροπίαν. Τώρα ἦσαν τὰ πράγματα ἐν τάξει. Λε-

πτὸν αἶσθημα ἡσυχίας καὶ ἀναδιδομένης ὑγείας κατελάμβανε τὰ μέλη του καὶ τὸ πνεῦμά του· ἦτο ἡ κατάστασις ἐκείνη τῆς ἠθικῆς δυνάμεως, ἥτις τόσον εὐεργετικὴ ἔρχεται εἰς τὸν βαρυνυμῆσαντα ἄνθρωπον. Ἡ σκέψις του ἀπέβη σοβαρὰ, ἀλλ' οὐχὶ πλέον πικρὰ. «Ἐδιδάχθη ἀπὸ τῶν λόφων καὶ βουνῶν ἱκανὰ, ἔλεγε πολλάκις καθ' ἑαυτὸν· συγκινήσεων δὲν εἶναι ἀνάγκη· καὶ ἡ γοητευτικώτερα γυνὴ ἂν παρουσιασθῆ ἐνώπιόν μας, πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ λίθινος, καὶ νὰ περιβάλῃ τὴν καρδίαν του μὲ θώρακα ἐκ πάγου· μόνις τὸ ὄνειρον τῆς νυκτὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ, πῶς ἐσωτερικῶς βράζει καὶ καίει· τοῦτο εἶναι καλῆτερον».

Καὶ βαθμηδὸν ὁ συννεφώδης οὐρανὸς τοῦ παρελθόντος εἶχε γίνῃ αἰθριος· τὴν ἐνεθυμείτο τὴν Ἴριδα καὶ τὰ συμβάντα τῶν παρελθόντων, διὸ ταῦτα δὲν τῷ ἐπροξέουν πλέον πόνον. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἐξαιρετικὸν τῶν ἰσχυρῶ φύσεων, ὅτι ὄχι μόνον ἀπομακρύνουσιν ἀφ' ἑαυτῶν λυπηρὰς σκέψεις, ἀλλὰ καὶ ἐπανέρχονται ἐνίοτε εἰς αὐτάς χωρὶς κόπον καὶ χωρὶς αὐτὰ νὰ προξενώσι πλέον λυπηρὰν ἐντύπωσιν, ἀφοῦ ἀπαξ ἀπεφασίσθη ἡ μεταβολή. Πρὸ τινῶν μηνῶν δὲν ἤθελε νὰ σκέπτηται τὰ παρελθόντα γεγονότα· τώρα προσήλωνε τὸν νοῦν του εἰς αὐτὰ, καὶ τὰ ἔβλεπεν ὡς παρὰδεισον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ τὸν ἀπεδιώξεν ἡ τρικυμία τοῦ βίου.

Ἀνάπαυσιν εὕρισκεν ἰδίως ἐν τῇ ἀναγνώσει διαφόρων βιβλίων. Ἐνίοτε ἐλάμβανε ἀφορμὴν ἐξ αὐτῶν νὰ παραχθῆ, ὅποτε βιαίως φράσεις τινὲς ἐν αὐτοῖς ἀνέξουν παλαιᾶς πληγῆς· ἀλλὰ ταχέως ἐγένετο πάλιν κύριος ἑαυτοῦ· ἄφες, ὦ καρδιά μου, ἔλεγεν ὁ, τι δὲν δύναται πλέον νὰ σταθῇ, καὶ δημιουργήσῃ ἕνα νέον κόσμον εἰς τὰ βῆθ σου, εὐχάριστον, ὑπερήφανον, ἐκτεταμένον.

Εὐχαριστημένος ἤρχισε νὰ ἐπανέχῃται πάλιν εἰς τὰς παλαιὰς του συναναστροφὰς καὶ φιλίας, ἀλλ' ἐὼν ἠρωτᾶτο ἐν τῷ βῆθει τῆς καρδίας του περὶ τοῦ κόσμου, θὰ ἀπῆντα ὅτι εἶχε βαρυνθῆ αὐτὸν καὶ ὅτι εὐχαριστότερον θὰ ἔζη, ἂν τῷ ἦτο δυνατόν, μακρὰν αὐτοῦ ἐν ἀπολύτῳ ἡρεμίᾳ. Ἄλλὰ τοῦτο ἦτο ὑπερβολή, ἦτο ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ τῆς ἀπομονώσεως βεβιασμένος· διότι προδήλως ἡ ἡρεμία εἶναι σχολεῖον μόρον διὰ τὴν ζωὴν, οὐχὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ καὶ ἄχρηστος θὰ καταστραφῆ ἐκείνος, ὅστις δὲν θέλει, μένον μετὰ τοῦ κόσμου, νὰ ἐργασθῆ καὶ νὰ ἀγωνισθῆ.

VIII.

Εἶχε παρέλθῃ χρόνος πολὺς. Νύκτα τινὰ τοῦ ἀπριλίου, θερινὴν μᾶλλον ἢ ἐαρινήν, ἐνῶ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ἤδη ἀνεπαύοντο, ὁ Λεάνδρος ἐκάθητο ἐν τῷ σπουδαστῆρι του ἀπέναντι τοῦ γραφείου μελετῶν καὶ γράφων. Αἴφνης ἠθέλησε νὰ ἰδῇ σημειώσιν τινα, ἣν εἶχε φυλάξῃ ἐν τῷ συρταρίῳ τῶν χειρογράφων του. Ἐζήτησεν αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν εὗρεν. Ἡ σημειώσις τῷ ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαία· ἤρχισε λοιπὸν ν' ἀδημονῆ καὶ ἀνυπομόνως νὰ ἀναζητῆ καὶ ἐρευνᾷ παντα-

χ ἢ ἐν τῷ γραφεῖω του. Ἐνῶ ἀνεσκήλιζεν δὲ καὶ ἐκεῖ, οἱ δάκτυλοί του ἐψηλέρησαν πικρὰ ἐν τῷ στον περιτύλιγμα. ἔρριμμένον εἰς το βήθος κίθου μιν τις, ἐν ᾧ ἐφύλαττε τὰς μυστικάς, πρὸς κινεῖσιν πιστολάς. Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησε νὰ περιδῆ κατὰ ὡς ἔχρηστον σπινθήρ ὅμως ἀλλοίαις σκέψεως ἔκαμιν αὐτόν ν' ἀνάλαβῃ τὸν φάκελλον νὰ τὸν ἀνοίξῃ, ὅπως ἴδῃ τὸ λησημονηθὲν περιεχόμενον. Ὅτε τρέμοντες σχεδὸν οἱ δάκτυλοί του τὸν ἤνοιξαν, ὠχρότης διεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ ἀνέκφραστος πικρία ἐξωγραφῆθη ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἦτο ἐν αὐτῷ μία ξηρὰ καὶ ἡδὴ ἀπὸ πολλοῦ μεμαρασμένη μαργαρίτα, προσδεδεμένη μετὰ κλονίσκου ἄνθους «μὴ μὲ λησμένει» Ἦσαν αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ἄνθη, ἅτινα εἶχε δώσῃ αὐτῷ ἡ Ἴρις κατὰ τὸν χορὸν τῆς κυρίας Β. . . καὶ ἅτινα ὁ Λέανδρος εἶχε περιτυλίξῃ εἰς χάρτην, ἐπιγράψας τοὺς ἐξῆς τέσσαρας στοίχους τοῦ F. Corpée :

Oh. l'amour dont mon âme est pleine
Retrouve parmi ses douleurs,
Ton regard dans ces chères fleurs,
Et dans leur parfum ton haleine,

Συνεκινήθη εἰς ἄκρον· ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπως ἀποδιώξῃ ὀχληρὰν σκέψιν καὶ ἀναπνεύσῃ ἀέρα καθαρώτερον. Ἡ νύξ ἦτο μαγευτικὴ καὶ ἡ ἀργυρὰ σελήνη πλησιφαῆς ἔρριπτεν ἰσχυρὸν φέγγος ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ἣτις ἐξετείνετο ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων, ἅτινα τὴν περιέστρεφον. Τὴν βαθεῖαν νυκτερινὴν ἡρεμίαν διεκόπτεν μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ κλαυθμηρὰ κραυγὴ τῆς γλαυκῆς.

Ἐκεῖ ὁ Λέανδρος ἐπάλασε πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῆ. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληρώθησαν δακρύων· καὶ μετ' ὀλίγον, ἐπὶ πολλήν ὥραν, οἱ λυγμοὶ εἰς οὐς ἀπῆκεν ἐλευθέρην διεξοδὸν, ἀνεμινύοντο μὲ τὸν θοῆνον τοῦ πτηνοῦ.

— Τί συνέβαινε ἐντὸς σου; Ἐσώζετο ἔρα γε ἀκόμη μετὰ τὸσον χρόνον σπινθήρ τις τῆς μεγάλῃς ἐκείνης πυρκαϊᾶς; Ἠγάπα λοιπὸν ἀκόμη ἐκείνην; Δὲν τὴν εἶχεν ἐντελῶς παραδώσῃ εἰς τὴν λήθην.

Τίς οἶδε; πιθανόν. Μὴ δὲν ὑπῆρξεν αὐτὸς ὁ τελευταῖος ἔρωσ σου; μήπως δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ τελευταία τριπτυμία τῆς καρδίας σου;

II. K. Σ.

ΖΩΙΑ ΜΚΡΑ ΜΕΤΑ ΜΕΓΑΛΩΝ.

Ἐπιζωοτία.*

Οἱ ῥῶσοι ἔχουν ζωηρότερα τὰ διηγήματά των, καὶ ὅταν ὁ χωρικός ἀρηγήται οἱ περίξ συγκινουῦνται πράγματι. Εἰς τὰ δάση τῆς Ρωσίας σώζονται εἰσέτι παμπάλαια δένδρα, ἅτινα σέβονται οἱ κάτοικοι, διότι

κέκτνται ἱστορίαν. Δένδρον τὸ ὅποιον ὄχι ἢ τρίς δὲν ἐλίγισε ὁ κερκυνὸς καὶ διὰ τῶν κλώνων του σκεπτεται τὰ πόμνια. τὸ δένδρον ἐκεῖνο κρατεῖ σφικτὰ τὴν μυθολογίαν τῶν κίωνων. Εἰς τὰς ὅπας τῶν δένδρων ἔκρυπτον ἄλλοτε οἱ νομαδικοὶ λαοὶ τοὺς θησαυροὺς τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀφιερῶματά των. Ἐν γένει τὰ πανάρχαια δένδρα θεωροῦνται ἱερά παρ' αὐτοῖς.

Ἡ ῥωσικὴ διήγησις ἀρχεται ὡς ἐξῆς. «Πυρὰ ἀνεφάνη ποτε εἰς τὸ μεγάλο δάσος. Εἰς ἐν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων ὄφρις τις ἐξήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ ποιμένου, ὅστις οἰκτεῖρων τὸ ἔρπετον ἠπλώσε τὴν βακτηρίαν του σώσας αὐτὸν ἐκ τῶν φλογῶν. Ἄλλ' ὄφρις μόλις ἐξεληθὼν τοῦ δάσους εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἐξ ἄπαντος θέλει τὸν θυσιάσῃ. — Ἄλλὰ σὰς ἔσωσα. Ἀδιάφορον εἶσαι ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς μου καὶ δὲν δύναμαι νὰ κατασχύνω τὴν καταγωγὴν μου. Ἐν μόνον μέσον δύναμαι νὰ παραδεχθῶ εἰς αὐτὴν τὴν γνωμοδότησιν τριῶν ζώων, δύο ἡμέρων καὶ ἐνὸς ἀγρίου. Ἐπορεύθησαν εἰς τὸν βουῖν, ὃν εὔρον εἰς τὸν περίβολον βόσκοντα μετὰ δυσκολίας, διότι ἦτο ἀπόμαχος· ὁ βουὺς ἠκροάσθη ἀμφοτέρους καὶ ἀπήντησε. «Δὲν δύναμαι δυστυχῶς νὰ ἀποφανθῶ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος ἀφροῦ διὰ τοῦ εὐνοουχισμοῦ ἐξεμηδένισε τοὺς νεανικούς μου ἔρωτας μὲ ἔθηκεν εἰς τὸ ἄροτρον ἐπὶ δεκαετίαν διαυλακίζοντα τοὺς ἀγρούς καὶ τὴν νύκτα αἶροντα τὰ βαρύτερα φορτία διὰ τῆς ἀμάξης χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ ἐπαναπαυθῶ. Καὶ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο ἡδὴ γηράσαντα καὶ φέροντα πληγὰς εἰς τὸν τράχηλόν μὲ ἐνέκλεισεν εἰς τὸν περίβολον τοῦτον ὅπως συνέλθω ὀλίγον καὶ δυνηθῆ νὰ μὲ ἐκποιήσῃ εἰς τοὺς κρεωπώλας, οἵτινες θάττον ἢ βράδιον θὰ ἀποκόψουν τὴν κεφαλὴν μου. Τοσαύτη δὲ εἶνε ἡ σκληρότης τοῦ κυρίου μου, ὥστε οὔτε κἂν εἰς τὸ γῆρας μοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἀκολουθῶ τὴν ἀγέλην, ὅπως ἂν οὐχὶ ἄλλο εὐρίσκω στιγμαίαν τέρψιν εἰς τὰς ποθητάς μου ἀναμνήσεις, εἰς τὰς εὐρείας ἐκεῖνας πεδιάδας ἔνθα ὁ τέλας ἄλλοτε ἐσκήρτουν παραπλεύρως τῆς μητρὸς μου, Ἄποφαίνομαι, ὦ ἄνθρωπε, ὑπὲρ τοῦ ὄφρεως καὶ δικαίως πρέπει νὰ γίνης βορὰ αὐτοῦ». Ἡ ἀπόφασις τοῦ βοῦς ἐκλόνησε τὸν ποιμένα· κατέφυγον εἰς τὸν ἵππον, ἀλλὰ πλειότερας τοῦ βοῦς ἀπηρίθησε κατηγορίας. «Φέρων τὸ βαρύτερον φορτίον ἐπὶ τῶν νώτων μου ἀντὶ ἐνθαρρύνσεως δέχομαι μαστιγώσεις ἀνηλεεῖς». Τέλος ἰδοὺ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διερχομένη ἡ ἀλώπηξ, ἣν θερμῶς παρεκχέσαν νὰ γίνῃ δαιτυπητὴς. Ἡ ἀλώπηξ τοὺς ἠκροάσθη καὶ κατόπιν τοὺς λέγει νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὸ δάσος. Ἐκεῖ αὐτὴ ἐξέλεξε τὸ ὑψηλότερον δένδρον καὶ εἶπε πρὸς τὸν ὄφιν—«ἀνάβηθι ἐπὶ τοῦ δένδρου ἵνα ἴδω τὴν πρῶτην σου θέσιν καὶ τοὺς κόπους οὓς ὁ ἄνθρωπος οὗτος κατέβαλε πρὸς διάσωσίν σου. Τότε καὶ μόνον θὰ δυνηθῶ νὰ ἀποφανθῶ ὀριστικῶς καὶ δικαίως». Καθ' ὃν χρόνον ὁ ὄφρις ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ δένδρου ὁ ἄνθρωπος ἤναπτε πυρὰν εἰς τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου καὶ μετ' ὀλίγον ἀλώπηξ καὶ ἄνθρωπος ἐλάμ-

*) Ἰδε ἀριθ. 39, σελ. 770—772.